

BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QUVCHILARIGA INGLIZ TILINI O'RGATISHNING SAMARALI METODLARI

Murodullayeva Sevinch Bektosh qizi

Annotatsiya: *Mazkur o'quv qo'llanmada respublikamizda boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'rganish va o'rgatish bilan bog'liq jarayonlar, o'quvchilarning yoshga oid psixofiziologik xususiyatlarini hisobga olib ingliz tilining o'rganilishini muvaffaqiyatli va samarali tashkil etish yo'llari ochib berilgan*

Kalit so'zlar: *Kritik Davr Gipotezasi, kommunikativ kompetensiya, metodek talqin, bola psixikasi*

Kirish:

Yurtimizda jamiyatning ijtimoiy buyurtmasi chet tillarni boshlang'ich sinflarda va kommunikativ tarzda o'qitilishiga bo'lgan talabni yanada kuchaytirdi. Ingliz tili boshlang'ich ta'limga o'quv predmeti sifatida kiritildi, maktabgacha va boshlang'ich ta'limda xorijiy tillarni o'qitish yo'nalishi bo'yicha mutaxassislar tayyorlash yo'lga qo'yildi.

Boshlang'ich ta'limda ingliz tili o'qitishning zamonaviy maqsad, mazmun va texnologiyalarini takomillashtirish, kichik maktab yoshidagi o'quvchilarga ingliz tili o'qitish amaliyotida to'plangan an'anaviy va xorijiy tajribalarni umumlashtirishga xizmat qiluvchi o'quv qo'llanmalarning yetishmasligi

Oqibatida mazkur soha uchun pedagog kadrlar tayyorlash jarayonida yetarlicha

samaradorlikka erishilmayapti. Muallif yuqorida bayon etilgan muammolarni bartaraf etish, ya'ni mazkur ta'lim yo'nalishida tahsil olayotgan talabalar, amaliyotchi o'qituvchilar, pedagog kadrlar malakasini oshirish va qayta tayyorlash kurslari tinglovchilari uchun maxsus o'quv qo'llanma ni yaratish mas'uliyatini o'z zimmasiga olishga jurat etdi.

Bugungi kunda dunyo aholisining qariyb 60 foizi ikki yoki undan ortiq tillarda so'zlasha olishi barchaga ma'lum. Jahonda globallashtirish jarayonlarini tezlashtirish, erkin bozor munosabatlariga o'tish va ishlab chiqarishga yuqori texnologiyalarni joriy etishning rag'batlantirilishi «lingvistik kapital»ga, ya'ni chet tillarni (ayniqsa, ingliz tilini) mukammal egallagan mutaxassislarga ehtiyojni kuchaytirmoqda.[1.1] Chet til ta'limida sifat va samaradorlikni ta'minlash maqsadida chet tillarni o'rganish/o'rgatish yoshini qisqartirish tajribasi ommalashib bormoqda. Bunga «the younger the better / early is better» mazmunidagi tushunchaning keng tarqalganligi sabab bo'ldi. Boshlang'ich ta'lim o'quv dasturiga ingliz tilini kiritish qarori quyidagi xulosalarga asoslanib ma'qullangan: Critical Period Hypothesis states that there is a limited developmental period during which it is possible to acquire a language, be it L1 or

L2, to normal, nativelike levels. – Kritik Davr Gipotezasi ona tili bo'ladimi, chet tili, chet tilda tabiiy nutqqa yaqin darajada egallanishi mumkin bo'lgan chegaralangan rivojlanish davri mavjudligini ta'kidlaydi.

kichik yoshdagi bolalar yaxshiroq va osonroq o'rganishadi.

uzoqroq o'rganish davri maktab ta'limi yakuniga qadar malakalarning yuqoriroq darajada egallanishiga olib keladi. Chet til, xususan, ingliz tilini kichik yoshdan o'rganish va o'rgatish ham o'z tarixiga ega. Kichik yoshdan ingliz tili o'rganish va o'rgatish dastlab yuqori tabaqa oilalarda tajriba qilingan bo'lsa (Anna-and-the-King-of-Siam), 1950 - yillarda AQSH va Yevropa mamlakatlarida ommaviy tus oldi va o'n yil ichida «Foreign Language in Elementary School» dasturi asosida ta'lim oluvchi o'quvchilar soni bir millionga yetdi. Fransiya, Shvetsiya va Gollandiyada esa 1950-yillar o'rtalarida «English without a book» dasturi asosida ingliz tili 3-sinfdan o'qitila boshlandi.

1997 - yil fevral oyida Grats (Avstriya) shahrida Zamonaviy tillar Yevropa markazi (ECML) boshlang'ich ta'limda xorijiy tillarni o'qitish muammolariga bag'ishlangan «Foreign Language Education in Primary Schools» mavzusida xalqaro seminar, 1997 - yil aprel oyida Vorvik (Angliya) shahrida «Warwick Euroconference on Teaching of Foreign Languages in European Primary Schools» mavzusida, 1998 - yil yanvar oyida Grats shahrida «Foreign language education in primary schools - an international concern to be implemented in national contexts» mavzusida, 1999 - yil Brussel (Belgiya)da ingliz tili ta'limida sifat vasamaradorlikni ta'minlash borasida amalga oshirilgan loyihalar muhokamasigabag'ishlangan anjuman (Stimulating language learning: The European Label), 2007 - yil Gersen nomidagi davlat pedagogika universitetida (Sankt-Peterburg) boshlang'ich sinflarda chet tillarni o'rgatish/o'rganish metodlari va pedagoglar tayyorlash muammolariga bag'ishlangan (Early Foreign Language Education) xalqaro seminar, 2008 - yil Bangalor (Hindiston)da boshlang'ich ta'limda xorijiy tillarni o'qitish xalqaro tajribalarni ommalashtirishga bag'ishlangan (The Way Forward: Learning from International Experience of TEYL) xalqaro konferensiya o'tkazildi. Tillarini balki hamma [1.2] Xulosa qilib aytganda nafaqat chet tillarini balki barcha fanlarni bola qancha erta boshlasa samarasi shuncha katta buladi. Zero "Yoshlikda olingan bilim toshga uyilgan naqsh kabidir" ,- deb bekorga keksalar aytishmaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. <https://elibrary.namdu.uz/74%20%D0%9F%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D1%84%D0%B0%D0%BD%D0%BB%D0%B0%D1%80/Ukuv%20qullanma>.
2. D.Toshboyevning "Bola psexologiyasi" kitobidan